ĢENERĀLADVOKĀTA
ENTONIJA MAIKLA KOLINSA [*ANTHONY MICHAEL COLLINS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 4. maijā [1]

Lieta C-560/20

CR,
GF,
TY
iestāde atbildētāja:
Landeshauptmann von Wien

(*Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Imigrācijas politika – Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos – Direktīva 2003/86/EK – Bēgļu ģimenes atkalapvienošanās – Nepilngadīgais bez pavadības – 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts – Vecāki, kuri iesniedz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos ar nepilngadīgo bez pavadības, kuram ir bēgļa statuss, kopā ar bēgļa pilngadīgo māsu, kas ir invalīde – Bēgļa ģimenes loceklis, kas nav minēts 10. panta 2. un 3. punktā – 3. panta 5. punkts – Dalībvalstu iespēja pieņemt labvēlīgākus noteikumus – 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts – Ģimenes atkalapvienošanās ar apgādnieka neprecētajiem pieaugušajiem bērniem, kuri nevar nodrošināt savas vajadzības sava veselības stāvokļa dēļ – 17. pants – Pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos izskatīšana katrā atsevišķā gadījumā – Visu būtisko interešu līdzsvarots un saprātīgs novērtējums – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pants un 24. panta 2. un 3. punkts

I. Ievads

1. *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz nepilngadīga bēgļa bez pavadības vecāku un pilngadīgas māsas, kas ir invalīde, tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos [2]. Šajā nolūkā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kurā datumā ir jānovērtē bēgļa nepilngadīgā statuss. Tā arī vaicā, vai saskaņā ar Savienības tiesībām ir jāpiešķir uzturēšanās atļauja nepilngadīga bēgļa bez pavadības pilngadīgai māsai, kas ir invalīde, ja atteikums to darīt liegtu viņu vecākiem izmantot viņu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Kā definēts Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003, L 251, 12. lpp.) 2. panta b) un f) punktā.

II. Atbilstošais tiesiskais regulējums

A. Eiropas Savienības tiesību akti

2. Direktīvas 2003/86 2. panta c) punktā jēdziens "apgādnieks" ir definēts kā "trešās valsts pilsonis, kas likumīgi uzturas dalībvalstī un iesniedz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos, vai kura ģimenes locekļi iesniedz pieteikumu par atkalapvienošanos ar viņu".

3. Direktīvas 2003/86 2. panta f) punktā jēdziens "nepilngadīgais bez pavadības" ir definēts kā "trešās valsts pilsoņi vai bezvalstnieki, kas ir jaunāki par astoņpadsmit gadiem, kuri ierodas dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par tiem ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām, un kamēr tos faktiski neuzrauga šāda persona, vai nepilngadīgie, kas ir palikuši bez pavadības pēc ieceļošanas dalībvalsts teritorijā".

4. Ar Direktīvas 2003/86 3. panta 5. punktu netiek ietekmēta dalībvalstu iespēja pieņemt vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus.

5. Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu dalībvalstis saskaņā ar šo direktīvu un ievērojot tās IV nodaļā paredzētos nosacījumus var atļaut iebraukt un uzturēties apgādnieka vai viņa vai viņas laulātā pilngadīgajiem neprecētajiem bērniem, ja tie objektīvu iemeslu dēļ nevar nodrošināt savas vajadzības sava veselības stāvokļa dēļ.

6. Direktīvas 2003/86 10. pantā ir noteikts:

"[..]

2. Dalībvalstis var atļaut ģimenes atkalapvienošanos ar citiem ģimenes locekļiem, kas nav noteikti 4. pantā, ja tie ir atkarīgi no bēgļa.

3. Ja bēglis ir nepilngadīgais bez pavadības, dalībvalstis:

a) atļauj viņa/viņas pirmās pakāpes radinieku taisnā augšupējā līnijā ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, nepiemērojot nosacījumus, kas paredzēti 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā;

[..]."

7. Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 12. pantu:

"1. Atkāpjoties no 7. panta, dalībvalstis nepieprasa, lai bēglis un/vai ģimenes loceklis(-i) attiecībā uz pieteikumiem par 4. panta 1. punktā minētajiem ģimenes locekļiem iesniedz pierādījumus, ka bēglis izpilda 7. pantā noteiktās prasības.

[..]

Dalībvalstis var pieprasīt, lai bēgļi ievērotu nosacījumus, ko paredz 7. panta 1. punkts, ja pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos nav iesniegts trīs mēnešos pēc bēgļa statusa piešķiršanas.

[..]"

B. Austrijas tiesību akti

8. Attiecīgās valsts tiesību normas ir 2005. gada 16. augusta *Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz – NAG)* (Federālais likums par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām Austrijā, turpmāk tekstā – "Dzīvesvietas un uzturēšanās tiesību likums")[3] 11. un 46. pants un 2005. gada 16. augusta *Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005)* (Federālais likums par patvēruma piešķiršanu, turpmāk tekstā – "2005. gada likums par patvēruma piešķiršanu") 34. un 35. pants[4].

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

9. RI ir Sīrijas pilsonis, kurš dzimis 1999. gada 1. septembrī. Viņš kā nepilngadīgais bez pavadības ieradās Austrijā 2015. gada 31. decembrī un 2016. gada 8. janvārī iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Ārvalstnieku un patvēruma lietu federālais birojs, Austrija) piešķīra RI bēgļa statusu, kamēr viņš bija nepilngadīgs, un paziņoja viņam šo lēmumu 2017. gada 5. janvārī. RI vecāki CR un GF un viņa pilngadīgā māsa TY[5] 2017. gada 6. aprīlī, t.i., pēc trim mēnešiem un vienas dienas, iesniedza pieteikumu[6] Austrijas vēstniecībā Sīrijā, lai saņemtu atļauju ieceļot un uzturēties Austrijā kopā ar RI ģimenes atkalapvienošanās nolūkā. Minēto pieteikumu iesniegšanas brīdī RI bija nepilngadīgs. Austrijas vēstniecība tos noraidīja[7], pamatojoties uz to, ka ģimenes atkalapvienošanās procedūras laikā RI bija kļuvis pilngadīgs. Šis lēmums netika pārsūdzēts, un tas kļuva galīgs 2018. gada 26. jūnijā.

10. CR, GF un TY 2018. gada 11. jūlijā iesniedza pieteikumu *Landeshauptmann von Wien* (Vīnes federālās zemes ministru prezidents), lai saņemtu uzturēšanās atļaujas ģimenes atkalapvienošanās nolūkā saskaņā ar Dzīvesvietas un uzturēšanās tiesību likuma 46. panta 1. punkta 2. apakšpunktu. CR un GF atsaucās uz savām tiesībām, pamatojoties uz Direktīvu 2003/86. TY Savu pieteikumu balstīja uz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK)" 8. pantu. *Landeshauptmann von Wien* (Vīnes federālās zemes ministru prezidents) 2020. gada 20. aprīlī noraidīja šos pieteikumus, jo tie nebija iesniegti trīs mēnešu laikā no dienas, kad tika atzīts RI bēgļa statuss.

11. CR, GF un TY (turpmāk tekstā – "prasītāji") apstrīdēja šos lēmumus *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa). Minētā tiesa citstarp vaicā, vai prasītājiem ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ņemot vērā, ka RI kļuva pilngadīgs ģimenes atkalapvienošanās procedūras laikā. Noliedzošas atbildes gadījumā tā vēlas uzzināt, kurā datumā bija jāiesniedz šis pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos, lai šādas tiesības pastāvētu.

12. Pēc tiesas sēdes *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) konstatēja, ka prasītājiem nav tiesību uz pajumti, kas uzskatāma par "normālu"[8], viņiem nav "apdrošināšanas slimību gadījumiem"[9], kā arī viņiem nav stabilu un pastāvīgu ienākumu[10]. Attiecīgi viņi neatbilst

3 *BGBl.* I, 100/2005. Šajā tiesvedībā ir piemērojama 2018. gada 14. augusta redakcija: *BGBl.* I, 56/2018.

4 *BGBl.* I, 100/2005. Šajā tiesvedībā ir piemērojama 2017. gada 18. oktobra redakcija: *BGBl.* I, 145/2017.

5 Dzimusi 1988. gada 15. augustā. CR, GF un TY ir Sīrijas pilsoņi.

6 Atbilstoši 2005. gada likuma par patvēruma piešķiršanu 35. pantam.

7 Lēmums par šo pieteikumu noraidīšanu tika paziņots 2018. gada 29. maijā.

8 Skat. Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

9 Skat. Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

10 Skat. Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

Direktīvas 2003/86 7. panta prasībām. Iesniedzējtiesa arī konstatēja, ka TY, kura dzīvo kopā ar vecākiem Sīrijā, cieš no cerebrālās triekas, tādēļ viņai pastāvīgi ir jāizmanto ratiņkrēsls un viņai ir nepieciešama ikdienas personiskā aprūpe, tostarp palīdzība ēšanas procesā. Šādu aprūpi sniedz viņas māte CR. TY vecāki nevar atstāt viņu vienu, jo viņas mātes sniegtā aprūpe citādi Sīrijā nav pieejama, un Sīrijā nedzīvo neviens cits ģimenes loceklis.

13. *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) nosprieda – tā kā Austrijas Republika nepiemēro Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punktā paredzēto iespēju, TY nav ģimenes loceklis ģimenes atkalapvienošanās nolūkos Austrijas tiesību izpratnē. Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka RI vecāki būtu spiesti atteikties no savām tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ja RI māsai TY vienlaikus ar viņiem netiktu piešķirta uzturēšanās atļauja. Tā vaicā, vai LESD 20. panta interpretācija spriedumos *Ruiz Zambrano*[11] un *Dereci* u.c.[12] pēc analoģijas var tikt piemērota tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos īstenošanai saskaņā ar Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, paplašinot šīs direktīvas piemērošanas jomu tādējādi, lai tā attiektos arī uz citām personu kategorijām, kas tajā nav skaidri paredzētas. Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Austrijas tiesībām TY var būt tiesīga saņemt uzturēšanās atļauju svarīgu ar viņas privāto un ģimenes dzīvi saistītu iemeslu dēļ atbilstoši ECPAK 8. pantam. Tā tomēr uzskata, ka tiesības uz uzturēšanās atļauju saskaņā ar Savienības tiesībām var sniegt lielāku aizsardzību nekā tā, kas varētu būt pieejama, Austrijas iestādēm piemērojot ECPAK 8. pantu.

14. Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai tāda bēgļa vecāki (trešās valsts valstspiederīgie), kurš kā nepilngadīgais bez pavadības ir iesniedzis patvēruma pieteikumu un kuram vēl kā nepilngadīgajam ir piešķirts patvērums, joprojām var atsaukties uz [Direktīvas 2003/86] 2. panta f) punktu kopsakarā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ja šis bēglis pēc patvēruma piešķiršanas, bet laikā, kad notiek procedūra uzturēšanās atļaujas piešķiršanai viņa vecākiem, ir kļuvis pilngadīgs?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai šādā gadījumā trešās valsts valstspiederīgā vecākiem ir jāievēro [..] 2018. gada 12. aprīļa spriedumā A un S [(C-550/16, EU:C:2018:248, 61. punkts)] minētais ģimenes atkalapvienošanās pieteikuma iesniegšanas termiņš, proti, "principā [..] trīs mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgajam nepilngadīgajam ir atzīts bēgļa statuss"?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai par bēgli atzītas personas pilngadīgai māsai, kas ir trešās valsts valstspiederīgā, ir jāpiešķir uzturēšanās atļauja, tieši pamatojoties uz Savienības tiesībām, ja tad, ja šai bēgļa pilngadīgajai māsai netiktu piešķirta uzturēšanās atļauja, bēgļa vecāki faktiski būtu spiesti atteikties no savām tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas [2003/86] 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, jo šai bēgļa pilngadīgajai māsai veselības stāvokļa dēļ obligāti ir nepieciešama savu vecāku pastāvīga aprūpe un tāpēc viņa viena pati nevar palikt izcelsmes valstī?

4) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, kādi kritēriji ir jāizmanto, novērtējot savlaicīgumu, proti, to, vai šāds pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos "principā" ir iesniegts trīs mēnešu laikā atbilstoši [..] apsvērumiem 2018. gada 12. aprīļa spriedumā A un S [(C-550/16, EU:C:2018:248, 61. punkts)]?

[11] Spriedums, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124).

[12] Spriedums, 2011. gada 15. novembris, *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734).

5) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai bēgļa vecāki joprojām var atsaukties uz savām tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas [2003/86] 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ja no dienas, kad nepilngadīgajam ir atzīts bēgļa statuss, līdz viņa pieteikumam par ģimenes atkalapvienošanos ir pagājuši trīs mēneši un viena diena?

6) Vai ģimenes atkalapvienošanās procedūrā saskaņā ar Direktīvas [2003/86] 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu dalībvalsts no bēgļa vecākiem principā var prasīt, lai viņi izpildītu Direktīvas [2003/86] 7. panta 1. punkta nosacījumus?

7) Vai prasība izpildīt Direktīvas [2003/86] 7. panta 1. punktā minētos nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās procedūrā saskaņā ar Direktīvas [2003/86] 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu ir atkarīga no tā, vai pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos ir iesniegts trīs mēnešos pēc bēgļa statusa piešķiršanas Direktīvas [2003/86] 12. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē?"

IV. Par tiesvedību Tiesā

15. Tiesas priekšsēdētājs 2021. gada 9. jūlijā apturēja tiesvedību šajā lietā līdz galīgā sprieduma pasludināšanai lietā C-279/20 un apvienotajās lietās C-273/20 un C-355/20. Tiesas priekšsēdētājs 2022. gada 8. augustā vaicāja iesniedzējtiesai, vai, ņemot vērā minētajās lietās pasludinātos spriedumus, tā vēlas pilnībā vai daļēji uzturēt spēkā savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu [13]. Iesniedzējtiesa 2022. gada 6. septembrī atsauca lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pirmo jautājumu, bet uzturēja spēkā savu lūgumu attiecībā uz otro līdz septīto jautājumu.

16. Prasītāji, Nīderlandes un Austrijas valdības un Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Šie paši lietas dalībnieki 2023. gada 14. februāra tiesas sēdē sniedza mutvārdu argumentus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

V. Izvērtējums

17. Atbilstoši Tiesas lūgumam secinājumos izklāstīšu tikai trešā jautājuma analīzi [14].

18. *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) būtībā vaicā, vai trešās valsts valstspiederīgajai, nepilngadīga bēgļa bez pavadības pilngadīgai māsai, kura veselības stāvokļa dēļ ir pilnībā atkarīga no saviem vecākiem, ir tiesības saņemt uzturēšanās atļauju saskaņā ar Savienības tiesībām, ja atteikums izsniegt šo atļauju liegtu viņas vecākiem izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos [15]. Prasītāji un Komisija uzskata, ka uz šo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši. Nīderlandes un Austrijas valdības iesaka uz šo jautājumu atbildēt noliedzoši.

[13] Spriedumi, 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes atkalapvienošanās ar pilngadību sasniegušu bērnu) (C-279/20, EU:C:2022:618), un 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes atkalapvienošanās ar nepilngadīgu bēgli) (C-273/20 un C-355/20, EU:C:2022:617).

[14] Tā kā trešais un sestais jautājums daļēji pārklājas, atbildēšu uz iesniedzējtiesas sesto jautājumu, ciktāl tas ir nepieciešams, lai palīdzētu Tiesai tās apspriedēs.

[15] Trešais jautājums ir balstīts uz pieņēmumu, ka bēgļa (RI), kurš kā nepavadīts nepilngadīgais pirms pilngadības sasniegšanas ir iesniedzis patvēruma pieteikumu un kuram patvērums ir piešķirts, vecāki, kas ir trešās valsts valstspiederīgie (CR un GF), var atsaukties uz Direktīvas 2003/86 2. panta f) punktu kopsakarā ar tās 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, pat ja minētais bēglis būtu sasniedzis pilngadību pēc patvēruma piešķiršanas, bet ģimenes atkalapvienošanās procedūras laikā.

19. Prasītāji apgalvo, ka, ņemot vērā TY veselības stāvokli, atteikums piešķirt viņai tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos nozīmētu, ka viņas vecāki CR un GF nevarētu īstenot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar savu dēlu RI, tādējādi atņemot šīm tiesībām jebkādas praktiskas sekas. Šāds iznākums ir pretrunā Direktīvas 2003/86 mērķim veicināt ģimenes atkalapvienošanos un prasībai īpaši ņemt vērā bēgļu situāciju. Tas ir arī pretrunā efektivitātes principam, saskaņā ar kuru valsts tiesību normas nedrīkst praksē padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt ar Savienības tiesībām piešķirto tiesību īstenošanu. Komisija arī uzskata, ka Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tā, lai nepilngadīga bēgļa bez pavadības pilngadīgā māsa, kas ir invalīde, tiktu iekļauta šīs direktīvas piemērošanas jomā, lai attiecīgais bēglis varētu izmantot iespēju atkalapvienoties ar vecākiem.

20. Nīderlandes valdība uzskata, ka Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta piemērošanas jomas paplašināšana, tajā iekļaujot nepilngadīga bēgļa bez pavadības pilngadīgo māsu, kas ir invalīde, padarītu neefektīvus šīs direktīvas noteikumus, kas skaidri ļauj dalībvalstīm paplašināt to personu loku, kuras var izmantot ģimenes atkalapvienošanās priekšrocības. Austrijas valdība apgalvo, ka Direktīvas 2003/86 piemērošanas jomas paplašināšana ir pretrunā Savienības likumdevēja skaidri izteiktajai gribai, jo šajā tiesību aktā ir izsmeļoši definētas to personu kategorijas, kurām piešķir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos.

21. Iesniedzējtiesa uzskata, ka RI tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos ar viņa vecākiem īstenošana ir atkarīga no uzturēšanās tiesību piešķiršanas TY vienlaikus ar viņas vecākiem [16]. Tāpēc vispirms izvērtēšu RI tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar viņa vecākiem saskaņā ar Savienības tiesībām un pēc izvērtēšu, vai TY ir tiesības uz uzturēšanās atļauju saskaņā ar šīm tiesībām.

A. Par nepilngadīga bēgļa bez pavadības tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos ar viņa vecākiem – Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts

22. Direktīvā 2003/86, kuras mērķis ir atvieglot trešo valstu valstspiederīgo integrāciju dalībvalstīs, radot iespēju dzīvot ģimenisku dzīvi apvienojoties, ir paredzēti nosacījumi, lai trešo valstu valstspiederīgie, kuri likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā, varētu īstenot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos [17]. Direktīvas 2003/86 5. panta 5. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanos ir jāizvērtē attiecīgo nepilngadīgo bērnu interesēs un atvieglojot ģimenes dzīvi [18]. Direktīva 2003/86 ir jāinterpretē un jāpiemēro, *inter alia* ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 7. pantu un 24. panta 2. un 3. punktu [19]. Hartas 7. pantā ir atzītas tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību [20]. Šis noteikums ir jāinterpretē kopsakarā ar pienākumu ņemt vērā bērna intereses, kā tas ir atzīts Hartas 24. panta 2. punktā. Ir jāņem vērā arī Hartas 24. panta 3. punktā paustā nepieciešamība bērnam regulāri uzturēt personiskas attiecības ar abiem vecākiem [21].

[16] Direktīvas 2003/86 13. panta 2. punkts paredz, ka, tiklīdz ir pieņemts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos, "attiecīgā dalībvalsts piešķir ģimenes locekļiem pirmo uzturēšanās atļauju uz vismaz vienu gadu. Minēto uzturēšanās atļauju var atjaunot." Direktīvas 2003/86 13. panta 1. punktā ir arī noteikts, ka, tiklīdz dalībvalsts pieņem pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos, "attiecīgā dalībvalsts atļauj ģimenes locekļa vai locekļu ieceļošanu".

[17] Skat. Direktīvas 2003/86 4. apsvērumu un 1. pantu.

[18] Spriedums, 2022. gada 1. augusts, *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes atkalapvienošanās ar nepilngadīgu bēgli) (C-273/20 un C-355/20, EU:C:2022:617, 35. un 39. punkts).

[19] Skat. Direktīvas 2003/86 2. apsvērumu.

[20] Ciktāl Hartas 7. pantā ir noteiktas tiesības, kas atbilst ECPAK 8. panta 1. punktā garantētajām tiesībām, to nozīme un darbības joma ir vienāda; spriedums, 2011. gada 15. novembris, *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).

[21] Spriedums, 2019. gada 13. marts, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, 55. un 56. punkts un tajos minētā judikatūra).

23. Direktīvas 2003/86 4. pantā ir uzskaitīti trešo valstu valstspiederīgo ģimenes locekļi, attiecībā uz kuriem dalībvalstīm atkarībā no katra konkrētā gadījuma ir vai nav jāatzīst tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos minētās direktīvas izpratnē [22]. Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkts reglamentē tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos apgādnieka kodolģimenes locekļiem, proti, viņa/viņas laulātajam un viņu nepilngadīgajiem bērniem [23]. Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis noteiktos apstākļos var atļaut apgādnieka vai viņa vai viņas laulātā vecāku ģimenes atkalapvienošanos. Tādējādi jautājums par iespēju ģimenei atkalapvienoties ar vecākiem principā ir katras dalībvalsts kompetencē, ko tā nosaka, atsaucoties uz šo tiesību normu. Šīs iespējas izmantošana ir jo īpaši atkarīga no nosacījuma, ka vecāki ir atkarīgi no apgādnieka un nesaņem pienācīgu ģimenes atbalstu savā izcelsmes valstī [24]. Tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos īstenošana atbilstoši Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta a) apakšpunktam ir arī "atkarīga no Direktīvas 2003/86 IV nodaļā paredzēto nosacījumu ievērošanas".

24. Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkts, kas ietverts tās IV nodaļā, ļauj dalībvalstīm pieprasīt pierādījumus, ka apgādniekam ir a) pajumte, kas uzskatāma par normālu pielīdzināmai ģimenei attiecīgajā dalībvalstī; b) apdrošināšana slimības gadījumiem sev un saviem ģimenes locekļiem un c) stabili un pastāvīgi ienākumi, kas ir pietiekami, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu. Tā kā Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punktā ir lietots vārds "var", dalībvalstis var atteikties no šajā noteikumā paredzētajām prasībām.

25. Atsevišķos gadījumos bēgļiem tiek piemēroti labvēlīgāki nosacījumi, lai īstenotu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos [25]. Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkts īpaši attiecas uz situāciju, kādā atrodas nepilngadīgi bēgļi bez pavadības. Ar to viņiem tiek piešķirts privileģēts režīms [26], nodrošinot ģimenes atkalapvienošanos *inter alia* ar vecākiem [27] vai likumīgajiem aizbildņiem [28], nenosakot konkrētus nosacījumus, kas citādi būtu piemērojami saskaņā ar minēto direktīvu. Tādējādi Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts noteic [29], ka dalībvalstīm ir jāatļauj nepilngadīga bēgļa bez pavadības ģimenes atkalapvienošanās ar viņa vecākiem, "nepiemērojot nosacījumus, kas paredzēti [minētās direktīvas] 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā".

26. Ņemot vērā, ka Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir skaidra atsauce uz IV nodaļā paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstis nevar prasīt, lai nepilngadīgs bēglis bez pavadības vai viņa vecāki atbilstu Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta prasībām ģimenes atkalapvienošanās procedūrā, pamatojoties uz šīs direktīvas 10. panta 3. punkta

[22] Spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 35. punkts). Direktīvas 2003/86 4. pants nav izsmeļošs. Skat., piemēram, Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punktu.

[23] Skat. Direktīvas 2003/86 9. apsvērumu. 2012. gada 6. decembra spriedumā O u.c. (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 64. un 65. punkts) Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkts iekļaujas plašā "kodolģimenes" jēdzienā. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkts dalībvalstīm uzliek īpašus pozitīvus pienākumus ar atbilstošām skaidri definētām individuālām tiesībām, jo tas nosaka, ka dalībvalstīm šīs direktīvas regulētajos gadījumos ir jāatļauj ģimenes atkalapvienošanās konkrētiem apgādnieka ģimenes locekļiem, neparedzot šajā ziņā nekādu rīcības brīvību (spriedums, 2019. gada 20. novembris, X (Netieša apstiprināšanas lēmuma sistēma) (C-706/18, EU:C:2019:993, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

[24] Spriedums, 2018. gada 12. aprīlis, A un S (C-550/16, EU:C:2018:248, 34. punkts).

[25] Skat. Direktīvas 2003/86 V nodaļu "Bēgļu ģimenes atkalapvienošanās". Direktīvas 2003/86 8. apsvērumā ir paredzēts, ka "īpaša uzmanība jāpievērš bēgļu situācijai, ņemot vērā iemeslus, kuru dēļ viņi bija spiesti pamest savu valsti un kuru dēļ viņi nevar dzīvot parastu dzīvi šajā valstī. Tādēļ jānosaka labvēlīgāki nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai."

[26] Spriedums, 2018. gada 12. aprīlis, A un S (C-550/16, EU:C:2018:248, 44. punkts).

[27] Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir atsauce uz pirmās pakāpes radiniekiem taisnā augšupējā līnijā.

[28] Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta b) apakšpunkts.

[29] Šajā tiesību normā ir lietota īstenības izteiksme [angļu val. versijā lietots vārds "shall"]. Tādējādi nepilngadīgu bēgļu bez pavadības tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar vecākiem saskaņā ar Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu nav pakļautas dalībvalstu rīcības brīvības īstenošanai (spriedums, 2018. gada 12. aprīlis, A un S, C-550/16, EU:C:2018:248, 43. punkts).

a) apakšpunktu [30]. No Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta skaidri izriet, ka Savienības likumdevējs ir konkrēti izslēdzis *inter alia* prasību, ka nepilngadīgam bēglim bez pavadības jābūt atkarīgam no viņa vai viņas vecākiem [31] un ka viņam vai viņai jāatbilst Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punktam [32]. Šāda Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta interpretācija atbilst gan kontekstam, kādā tā iekļaujas, gan Direktīvas 2003/86 mērķim piešķirt bēgļiem preferenciālu aizsardzību un ņemt vērā nepilngadīgo, it īpaši nepilngadīgo bez pavadības, neaizsargātības situāciju. Ja nepilngadīga bēgļa bez pavadības vecākiem tiktu prasīts izpildīt Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta prasības, tiktu ierobežota šīs direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta efektīva piemērošana un preferenciāla attieksme pret nepilngadīgiem bēgļiem bez pavadības.

B. Par nepilngadīga bēgļa bez pavadības tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos ar citiem ģimenes locekļiem – Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punkts un 3. punkta a) apakšpunkts

27. Tiesa ir nospriedusi, ka bēgļa māsa nav viens no apgādnieka ģimenes locekļiem, uz kuriem ir atsauce Direktīvas 2003/86 4. pantā [33]. Turklāt RI nav tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos ar viņa māsu TY atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam. Šīs tiesību normas teksts ir nepārprotams: tā attiecas tikai uz nepilngadīgiem bēgļiem bez pavadības un viņu vecākiem [34].

28. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts iestādes, pamatojoties uz Direktīvu 2003/86, nedrīkst izsniegt uzturēšanās atļauju trešās valsts valstspiederīgajam, kurš neatbilst minētajā direktīvā šajā nolūkā noteiktajām prasībām. Tiesa pat ir nospriedusi, ka valsts tiesiskais regulējums, kas atļauj izsniegt uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz Direktīvu 2003/86, personai, kura neatbilst direktīvā ietvertajām prasībām, mazina šīs direktīvas efektivitāti un ir pretrunā tās mērķiem [35].

29. Pieņemot Direktīvu 2003/86, kas ir piemērojama visām dalībvalstīm, izņemot Dānijas Karalisti un Īriju, Savienības likumdevējs neplānoja izsmeļoši regulēt visus ar ģimenes atkalapvienošanos saistītos jautājumus [36], bet gan, pamatojoties uz subsidiaritātes un samērīguma principiem, noteica minimālo kopīgo noteikumu kopumu [37]. Tādējādi Direktīva 2003/86 paredz minimālu saskaņošanu un neizslēdz dalībvalstu tiesības piemērot valsts tiesību normas par ģimenes atkalapvienošanos gadījumos, kad šī direktīva nav piemērojama [38]. Tādējādi Direktīvā 2003/86 paredzētie nosacījumi neskar dalībvalstu tiesības saskaņā ar šīs direktīvas

30 Austrijas valdība uzskata, ka Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta nosacījumi ir piemērojami ģimenes atkalapvienošanai atbilstoši direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam. Tā uzsver, ka Direktīvas 2003/86 12. panta 1. punkta pirmajā daļā ir īpaša atsauce uz šīs direktīvas 7. panta 1. punktā noteiktajām prasībām un minētā daļa izslēdz šo prasību piemērošanu. Kā uzskata šī valdība, Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktā nav skaidras atsauces uz šīs direktīvas 7. panta 1. punktu un tādējādi tas izslēdz šī 7. panta 1. punkta piemērošanu.

31 Spriedums, 2018. gada 12. aprīlis, A un S (C-550/16, EU:C:2018:248, 34. punkts).

32 Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 12. panta 1. punktu dalībvalstis nepieprasa, lai bēglis un/vai viņa kodolģimenes ģimenes loceklis(-ļi) atbilstu šīs direktīvas 7. pantā noteiktajām prasībām. Tādējādi Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts nodrošina nepilngadīgiem bēgļiem bez pavadības plašāku aizsardzību nekā Direktīvas 2003/86 12. panta 1. punkta pirmā daļa, kuras piemērošana attiecas tikai uz bēgļiem un viņu kodolģimenes locekļiem.

33 Spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 69. punkts).

34 Minētā tiesību norma ir nesaraujami saistīta ar Direktīvā 2003/86 minēto jēdzienu "kodolģimene".

35 Spriedums, 2019. gada 20. novembris, *Belgische Staat* (Netieša apstiprināšanas lēmuma sistēma) (C-706/18, EU:C:2019:993, 35. un 37. punkts un tajos minētā judikatūra).

36 Skat. Direktīvas 2003/86 3. panta 5. punktu.

37 Skat. Direktīvas 2003/86 16. apsvērumu.

38 Šajā nozīmē skat. ģenerāladvokāta P. Pikamēes [*P. Pikamäe*] secinājumus lietā Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2021:780, 53. punkts) un ģenerāladvokāta Dž. Hogana [*G. Hogan*] secinājumus Atzinuma tiesvedībā 1/19 (Stambulas konvencija) (EU:C:2021:198, 81. zemsvītras piezīme).

3. panta 5. punktu piešķirt ieceļošanas un uzturēšanās tiesības ar labvēlīgākiem nosacījumiem, atsaucoties uz savām attiecīgajām valsts tiesībām [39]. Ja dalībvalsts paredz šādus labvēlīgus nosacījumus, to īstenošanu regulē valsts tiesību akti, nevis Direktīva 2003/86 [40], tādējādi izslēdzot Hartas piemērošanu [41].

30. Austrijas valdība tiesas sēdē apstiprināja – lai gan tā uzskata, ka TY nav tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos ar RI atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam, Austrijas Republika saskaņā ar ECPAK 8. pantu piešķir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos šādām personām saskaņā ar valsts tiesībām. Šāds kompetenču sadalījums starp Eiropas Savienību un dalībvalstīm ir atspoguļots gan Direktīvā 2003/86 ietvertajā skaidrajā formulējumā, gan Tiesas konsekventajā šīs direktīvas noteikumu interpretācijā.

31. Tomēr prasītāji un Komisija apgalvo – lai garantētu nepilngadīga bēgļa bez pavadības tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos ar viņa vai viņas vecākiem efektivitāti atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam, šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesības tiek piešķirtas arī bēgļa brālim vai māsai ar invaliditāti. Šis mērķis ir sasniedzams, interpretējot Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ņemot vērā Hartas 7. un 24. pantu, tādējādi, ka tas garantē RI tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar viņa vecākiem un līdz ar to arī ar viņa māsu [42].

32. Īstenojot Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, dalībvalstīm ir jāievēro Hartā nostiprinātās pamattiesības, šajā gadījumā – tās 7. un 24. pants. Tomēr šā pienākuma pastāvēšana nevar pamatot Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta vai jebkuras citas šīs direktīvas normas interpretāciju, kas ir pretrunā ar to skaidri izteiktajiem noteikumiem. Šāda *contra legem* interpretācija, atsaucoties uz Hartas noteikumiem vai efektivitātes principu, arī ir izslēgta, jo tā pārkāpj tiesiskās drošības principu [43]. Tāpat arī to, ka Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktā nav atsauces uz citiem ģimenes locekļiem, nevar izskaidrot ar Savienības likumdevēja neuzmanību, jo tajā ir īpaši paredzētas situācijas, kas ir analogas situācijām, kādas ir šajā lietā, par ko skaidri liecina šīs direktīvas 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 10. panta 2. punkts.

[39] Spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 43. punkts). Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 13. marts, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, 32.–43. punkts), kurā Direktīvas 2003/86 3. panta 2. punkta c) apakšpunkts ir interpretēts tādējādi, ka no tā piemērošanas jomas ir izslēgti alternatīvās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas ir trešās valsts valstspiederīgie. Lai gan šie ģimenes locekļi neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, dalībvalsts saskaņā ar valsts tiesībām var viņiem piešķirt labvēlīgāku režīmu (spriedums, 2018. gada 7. novembris, K un B, C-380/17, EU:C:2018:877, 34. un 37. pants).

[40] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, *TSN* un *AKT* (C-609/17 un C-610/17, EU:C:2019:981, 34. un 49. punkts). Pēc analoģijas skat. arī spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, EU:C:2021:602, 82. un 83. punkts), attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.).

[41] Skat. pēc analoģijas spriedumu, 2021. gada 10. jūnijs, *Land Oberösterreich* (Mājokļa pabalsts) (C-94/20, EU:C:2021:477, 60.–63. punkts).

[42] Skat. arī Direktīvas 2003/86 2. apsvērumu.

[43] Pēc analoģijas ar valsts tiesību interpretāciju *contra legem* skat. spriedumu, 2016. gada 19. aprīlis, DI (C-441/14, EU:C:2016:278, 32. punkts un tajā minētā judikatūra). Judikatūrā aprakstītie principi ir piemērojami Savienības un valsts tiesību interpretācijai. Pēc analoģijas arī skat. Lenaerts, K., un Gutiérrez-Fons, J. *To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice*, EUI AEL 2013/09, 16. lpp., kur autori norāda, ka, "ja Savienības tiesību normai ir iespējamas vairākas interpretācijas, priekšroka ir dodama tai interpretācijai, ar kuru tiek saglabāta tiesību normas efektivitāte [..]. Ir pats par sevi saprotams, ka šis vispārējais interpretācijas princips nedrīkst pārsniegt "*contra legem*" robežu."

33. Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punkts skaidri ļauj dalībvalstīm piešķirt tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos bēgļa ģimenes locekļiem, kas nav tie, uz kuriem ir atsauce šīs direktīvas 4. pantā, ja šīs personas ir bēgļa apgādībā [44]. Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punkts katrai dalībvalstij sniedz iespēju izlemt, vai šādi paplašināt Direktīvas 2003/86 piemērošanas jomu. Tas arī piešķir katrai dalībvalstij ievērojamu rīcības brīvību izvēlēties, uz kuriem bēgļa ģimenes locekļiem, kas nav minēti Direktīvas 2003/86 4. pantā, var attiekties šāda paplašināšana [45].

34. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Austrijas Republika ir izvēlējusies neizmantot Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punktā paredzēto iespēju. Katrā ziņā TY ir savu vecāku apgādībā, nevis brāļa RI apgādībā [46]. Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesiskais regulējums, kas neatbilst Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punktā paredzētajam nosacījumam par apgādību, ir pretrunā šīs direktīvas mērķiem, jo tas ļauj direktīvā paredzēto statusu piešķirt personām, kuras neatbilst nosacījumiem, lai to iegūtu [47].

35. Tiesa arī ir nospriedusi, ka Harta neatņem dalībvalstīm pilnvaras lemt par Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punkta īstenošanu un izskatīt saskaņā ar to iesniegtos pieteikumus par ģimenes atkalapvienošanos [48]. No tā izriet, ka Tiesa nevar grozīt vai paplašināt Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punkta tekstu un piemērošanas jomu, atsaucoties uz Hartas 7. pantu vai 24. pantu [49].

36. Tādējādi norādu Tiesai, ka atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 2. punktam un 3. punkta a) apakšpunktam kopsakarā ar Hartas 7. un 24. pantu RI nav tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos ar savu māsu TY. Šo noteikumu piemērošanas jomas neatbilstoša paplašināšana būtu pretrunā Tiesas nesenajai judikatūrai, apdraudētu Direktīvas 2003/86 efektivitāti un izjauktu Eiropas Savienības un dalībvalstu rūpīgi panākto tiesisko līdzsvaru.

37. Tāpat arī Tiesas judikatūru par LESD 20. pantu un Savienības pilsonību, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa, nevar piemērot pēc analoģijas, lai pamatotu Direktīvas 2003/86 piemērošanas jomas paplašināšanu [50]. Spriedumā *Ruiz Zambrano* [51] Tiesa tostarp nosprieda, ka LESD 20. pants nepieļauj, ka dalībvalsts trešās valsts valstspiederīgajam, kura apgādībā ir nepilngadīgi bērni, kas ir Savienības pilsoņi, atsaka uzturēšanās tiesības šo bērnu dzīvesvietas un pilsonības dalībvalstī, ja šāds lēmums atņemtu šiem bērniem iespēju faktiski izmantot tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar

44 Skat. pēc analoģijas spriedumu, 2019. gada 13. marts, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, 48. punkts).

45 Spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 39. un 40. punkts). Direktīvas 2003/86 10. apsvērumā ir teikts, ka "dalībvalstīm ir tiesības lemt, vai tās atļauj ģimenes atkalapvienošanos attiecībā uz radiniekiem augšupējā līnijā – pilngadīgi neprecējušies bērni [..]".

46 Lai gan prasītāji tiesas sēdē norādīja, ka RI sūta aptuveni 100 EUR mēnesī savai ģimenei Sīrijā, nav pierādījumu, ka TY ir RI apgādībā.

47 Spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 42. punkts). Direktīvas 2003/86 6. apsvērumā ir noteikts, ka, "pamatojoties uz vienotiem kritērijiem, jānosaka materiālie nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai". Pēc analoģijas skat. arī spriedumu, 2018. gada 7. novembris, K un B (C-380/17, EU:C:2018:877, 44., 48. un 49. punkts), kurā Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2003/86 12. panta 1. punkta trešajai daļai nebūtu efektivitātes un skaidrības, ja dalībvalsts nevarētu noteikt termiņu pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanos iesniegšanai saskaņā ar šo tiesību normu.

48 Spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 65. punkts).

49 Hartas 51. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tās noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesības. Saskaņā ar tās 51. panta 2. punktu ar Hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma, paplašinot Eiropas Savienības kompetenci, un Eiropas Savienībai netiek nedz noteikta kāda jauna kompetence vai uzdevumi, nedz grozīta kompetence un uzdevumi, kā tie noteikti Līgumos. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, EU:C:2021:602, 85. punkts).

50 Spriedumi, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124); 2011. gada 15. novembris, *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734), un 2017. gada 10. maijs, *Chavez-Vilchez* u.c. (C-133/15, EU:C:2017:354). Skat. arī spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, EU:C:2021:602).

51 Spriedums, 2011. gada 8. marts (C-34/09, EU:C:2011:124).

viņu kā Savienības pilsoņu statusu. To nospriežot, Tiesa uzsvēra, ka Eiropas Savienības pilsonība ir "dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss"[52]. Trešo valstu valstspiederīgo, tostarp bēgļu, statusu nevar salīdzināt ar Savienības pilsoņu statusu, izņemot gadījumus, kad Savienības tiesībās trešo valstu valstspiederīgajiem ir īpaši noteiktas salīdzināmas tiesības un pienākumi[53].

C. Par pilngadīgu neprecētu bērnu tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos, ja viņi nevar nodrošināt savas vajadzības veselības stāvokļa dēļ, – Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts

38. Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis var atļaut iebraukšanu un uzturēšanos apgādnieka vai viņa vai viņas laulātā pilngadīgiem neprecētiem bērniem, ja tie objektīvu iemeslu dēļ nevar nodrošināt savas vajadzības veselības stāvokļa dēļ. Šajā kontekstā jābūt izpildītiem Direktīvas 2003/86 IV nodaļā paredzētajiem nosacījumiem.

39. Atkāpjoties no tā, ka nav skaidrs, vai Austrijas Republika ir izvēlējusies izmantot Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju[54], šajā tiesību normā ir atsauce uz apgādnieka kodolģimeni, nevis uz viņa brāļiem un māsām. Tāpēc TY nevar balstīties uz šīs tiesību normas nosacījumiem, lai pamatotu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar RI. Kā norādīts šo secinājumu 36. un 37. punktā, saskaņā ar Tiesas judikatūru ir pretrunā Direktīvas 2003/86 mērķiem paplašināt tās 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto aizsardzību, to attiecinot arī uz citām personām. Tāpat arī Harta nevar darboties tā, lai ierobežotu dalībvalstu izvēli attiecībā uz to, vai piemērot šo tiesību normu[55].

40. Lai gan RI un viņa māsai TY nav tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos atbilstoši Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktam, viņa vecākiem CR un GF ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar RI atbilstoši šīs direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam. Tiklīdz CR un GF pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos ir apstiprināts, viņiem ir arī tiesības saņemt uzturēšanās atļauju Austrijas Republikā saskaņā ar Direktīvas 2003/86 13. panta 2. punktu. Spriedumā O u.c.[56] Tiesa norādīja, ka trešo valstu valstspiederīgie, kuri likumīgi uzturas dalībvalstī un kuri vēlas izmantot ģimenes atkalapvienošanās sniegtās iespējas, ir jāatzīst par "apgādniekiem" Direktīvas 2003/86 2. panta c) punkta izpratnē. CR un GF ir tiesīgi uz ģimenes atkalapvienošanos atbilstoši Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktam, ja vien Austrijas Republika izmanto šo iespēju. Kad dalībvalstis izmanto šo iespēju, tās īsteno Savienības tiesības. Tādējādi valsts tiesiskajam regulējumam šajā nolūkā ir jāatbilst Hartā nostiprinātajām pamattiesībām un samērīguma principam[57].

[52] Spriedums, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

[53] Skat., piemēram, Direktīvas 2003/86 3. apsvērumu un 13. pantu. Pēc analoģijas skat. Padomes Direktīvu 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.). Direktīvas 2003/86 darbības jomas paplašināšanas ierobežojumi, kas apstiprināti ar šo secinājumu 36. un 37. punktā minēto judikatūru, *mutatis mutandis* attiecas uz ģimenes atkalapvienošanos atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam.

[54] Nīderlandes valdība tiesas sēdē norādīja, un Austrijas valdība to neapstrīdēja, ka Austrijas Republika ir izmantojusi Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju.

[55] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 42. un 65. punkts).

[56] Spriedums, 2012. gada 6. decembris, O u.c. (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 68. punkts).

[57] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 61.–67. punkts).

41. CR, GF un TY kopā iesniedza pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos ar RI. Ņemot vērā viņu ģimenes attiecību raksturu un TY smago invaliditāti, viņu pieteikumi būtu jāizskata vienlaicīgi [58], lai noskaidrotu visas viņu tiesības un pienākumus saskaņā ar Savienības tiesībām, tostarp Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu, 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu un 13. pantu, lasot tos kopsakarā ar Hartas 7. pantu un 24. panta 2. un 3. punktu [59]. Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2003/86 17. pants noteic, ka pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanos jāizskata katrā gadījumā atsevišķi. Kompetentajām valsts iestādēm, īstenojot Direktīvu 2003/86 un izskatot šādus pieteikumus, ir jāveic visu būtisko interešu līdzsvarots un saprātīgs novērtējums [60]. Turklāt ir jāņem vērā nepilngadīgo bērnu intereses un nepilngadīgo bēgļu bez pavadības īpašie apstākļi [61].

42. Tādējādi ir pretrunā Direktīvas 2003/86 mērķiem, kā arī Hartas 7. pantam un 24. panta 2. un 3. punktam prasīt, lai tādiem pieteikuma iesniedzējiem kā CR un/vai GF [62] būtu uzturēšanās atļauja atbilstoši šīs direktīvas 13. panta 2. punktam, pirms saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu tiek izskatīts TY pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos ar viņas vecākiem. Turklāt šāda sadrumstalota pieeja apdraudētu RI tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam.

43. Austrijas Republika var prasīt, lai ģimenes atkalapvienošanās atbilstoši Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktam tiktu pakļauta nosacījumam par šīs direktīvas 7. panta 1. punktā paredzēto prasību izpildi. Minētās prasības ir attiecināmas tikai uz TY, jo CR un GF ir atbrīvoti no to izpildes atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam [63]. Tiesa ir nospriedusi – tā kā ģimenes atkalapvienošanās atļaušana ir vispārējais noteikums, iespēja, ko paredz Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkts, ir jāinterpretē šauri. Dalībvalstis nedrīkst izmantot savu rīcības brīvību, lai apdraudētu mērķi veicināt ģimenes atkalapvienošanos [64]. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai kompetentās iestādes ir izpildījušas Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta, kā arī judikatūras attiecībā uz šo tiesību normu prasības.

VI. Secinājumi

44. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija) uzdoto trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts, 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts, 13. panta 2. punkts un 17. pants, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pants un

58 Austrijas valdība tiesas sēdē apstiprināja, ka visi attiecīgie pieteikumi tika izskatīti vienlaikus.

59 Pēc analoģijas skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta redakcija) (OV 2013, L 180, 31. lpp.), 16. panta 1. punktu. Regulas Nr. 604/2013 16. panta 1. punktā tostarp ir paredzēts, ka gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs ar smagu invaliditāti ir atkarīgs no palīdzības, ko sniedz viņa vai viņas vecāks(-i), kurš(-i) likumīgi uzturas kādā dalībvalstī, attiecīgā dalībvalsts pieteikuma iesniedzēju parasti patur kopā vai apvieno ar minēto vecāku. Saskaņā ar minētās regulas 17. apsvērumu šīs tiesību normas mērķis ir ļaut dalībvalstīm apvienot "ģimenes locekļus", ja tas ir nepieciešams humānu apsvērumu dēļ. Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, K (C-245/11, EU:C:2012:685, 26.–54. punkts).

60 Spriedums, 2016. gada 21. aprīlis, *Khachab* (C-558/14, EU:C:2016:285, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 7. novembris, K un B (C-380/17, EU:C:2018:877, 26.–36. punkts).

62 CR un GF ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar RI atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam, un tādējādi viņiem ir tiesības uz uzturēšanās atļauju atbilstoši šīs direktīvas 13. panta 2. punktam.

63 Skat. šo secinājumu 26. punktu.

64 Spriedums, 2010. gada 4. marts, *Chakroun* (C-578/08, EU:C:2010:117, 43. punkts).

24. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nepilngadīga bēgļa bez pavadības pieaugušajam brālim vai māsai ar invaliditāti, kurš(-a) veselības stāvokļa dēļ ir pilnībā atkarīgs(-a) no saviem vecākiem, ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar saviem vecākiem un nepilngadīgo brāli vai māsu saskaņā ar Savienības tiesībām ar nosacījumu, ka attiecīgā dalībvalsts ir izmantojusi Direktīvas 2003/86 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju.